

Bemærkninger til forslaget

Den familiemæssige ramme om børns opvækst har ændret sig væsentligt i de senere år, jfr. bl.a. Børnekommissionens betænkning 918, 1981, og tilhørende delbetænkninger. Familierne er således blevet mindre, den samlede udearbejdstid for familien er blevet større, og vielsestallet er gået ned, samtidig med, at skilsmissetallet har stabiliseret sig på et relativt højt niveau, og samtidig med, at der er registreret en stigning i antallet af par, der lever sammen uden at indgå ægteskab.

Omnibusundersøgelserne viser, at fra 1976 til 1982 er antallet af papirløse samlivsforhold steget fra at udgøre en andel på 12 pct. af alle samlevende til nu at være 17 pct. Heraf er andelen af papirløse forhold med fællesbørn steget fra 20 pct. til 25 pct.

Samlivsforholdene i børnefamilierne er således ændret, men principperne i den lovgivning, der herhjemme fastlægger barnets juridiske stilling i familien, stammer stort set fortsat fra tiden imellem de to verdenskrige. Der er sket små justeringer undervejs, men ikke nogen af afgørende betydning. Det er således fortsat sådan, at der i juræen skelnes mellem, om et barn er ægtebarn eller et barn født uden for ægteskab, og at der kun i tilfælde af ægteskab er tale om fælles forældremyndighed over et barn.

Et barns tilknytning til begge sine forældre bør imidlertid ikke være afhængig af, om forældrene er gift, lever papirløst sammen eller har valgt at leve adskilt. Barnet har altid brug for to forældre, og at forældrene føler omsorg for det.

Om forældremyndigheden er placeret hos begge parter kan være en formalitet, men realiteten viser, at den ofte bliver noget andet, hvis forældrene ikke lever sammen. Den ene får nemt mere ret til barnet end den anden.

Udgangspunktet for beslutningsforslaget er derfor at fastslå barnets ret til to forældre og samtidig dermed at fastslå, at forældremyndigheden udøves i fællesskab. Dette er altid tilfældet, når der er tale om ægteskab, men ellers ikke. I tilfælde af separation og skilsmisse samt ved børn født uden for ægteskab skal forældremyndigheden placeres hos

den ene part. I tilfælde af separation og skilsmisse bliver det i reglen moderen. Ved børn født uden for ægteskab er det automatisk moderen, og kun helt specielle omstændigheder kan ændre på dette.

Beslutningsforslaget indebærer, at kun hvis den ene af parterne kræver det (eller begge), skal den fælles forældremyndighed ophæves.

Princippet om ligestilling af ægtebørn og børn født uden for ægteskab, som er gennemført i udkastet gennem en ophævelse af sondringen i spørgsmålet om forældremyndighed, er ikke nyt. Allerede i 1934 hed det i Rigsdagen, at kilden til børns rettigheder i forhold til forældrene var slægtskabet, og at de principelt burde nyde samme retsstilling i forhold til begge forældre uanset ægteskab eller ej. Dengang drejede det sig hovedsagelig om arveret.

Man opretholdt alligevel sondringen, idet loven af 1937 var opdelt i 2 love, en om ægtebørn og en om børn født uden for ægteskab. I forbindelse med en revision af lovene om pater-est reglen samarbejdedes de to love til én lov, den nugældende lov om børn retsstilling fra 1960. Ved at samle bestemmelserne i én lov fremhævedes den principielle ligestilling af de to grupper af børn.

Tidligere reformarbejde fortsættes med andre ord her, når der med hensyn til forældremyndighed tages udgangspunkt i loven om børns retsstilling fra 1960. Børns ret til to forældre hører hjemme i denne sammenhæng og bør ikke være afhængig af forældrenes samlivsform.

Skal man se på den nordiske udvikling på dette område, må det konstateres, at man i de øvrige skandinaviske lande er længere fremme ad de baner, dette forslag omhandler. Der er således fælles forældremyndighed m.v. i såvel Norge som Sverige i tilfælde af separation og skilsmisse. I tysk ret har en domspraksis ladet begge forældre beholde forældremyndigheden efter skilsmisse, når de ønskede det, trods lovens klare forbud. I sidste måned afsagde forfatningsdomstolen dom herom og gav domspraksis ret. I fransk ret har papirløse forældre siden 1970 kunnet få fælles forældremyndighed, og samtidig har der udviklet sig en tilsvarende praksis for fraskilte forældre. I italiensk ret har